

Verhogen lokale veerkracht en samenredzaamheid

Concept plan van Aanpak, oktober 2025

Met reactie op motie ‘Blackout Bestendig Haarlemmermeer’ en motie ‘Noodsteun dichtbij huis’

gemeente Haarlemmermeer

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
1.1 Context en aanleiding 4
1.2 Landelijke aanpak 4
1.3 Regionale aanpak 5
1.4 Lokale aanpak Haarlemmermeer 6

2. Doelen, doelgroep en uitwerking 8
2.1 Doelen 8
2.2 Doelgroep 8
2.3 Uitwerking 8
2.3.1 Stap 1: voortzetten veldbezoeken aan kernen en wijken 9
2.3.2 Stap 2: In kaart brengen buurtnetwerken en hoe die te bereiken/activeren 9
2.3.3 Stap 3: In kaart brengen verminderd-zelfredzamen 9
2.3.4 Stap 4: Risicocommunicatie/bewustwordingscampagne/advisering 9
2.3.5 Stap 5: Uitwerken mogelijke maatregelen verhogen eigen veerkracht (bedrijfscontinuïteit) 9

3. Reactie op moties 10
3.1 Motie ‘Blackout Bestendig Haarlemmermeer’ 10
Van kortdurende uitval naar langdurige uitval 10
3.2 Motie ‘Noodsteun dichtbij huis’ 11

4. Vervolg 13

1. Inleiding

Lokale veerkracht en samenredzaamheid verhogen. Haarlemmermeer weerbaarder maken. Dat is de grote, nieuwe opgave voor de komende jaren. Onze inwoners, ondernemers en instellingen moeten zich bewuster worden van de dreigingen tegen onze veiligheid. We moeten voorbereid zijn als het onverhoopt misgaat.
Veerkracht gaat over het vermogen van een samenleving om verstoringen, crises of dreigingen te weerstaan, op te vangen en ervan te herstellen. Het gaat om het vermogen om voorbereid te zijn, zich aan te passen en te herstellen van schokken. Of dat nu is door de gevolgen van een overstroming of langdurige droogte, een aanval op onze vitale infrastructuur of een destructieve beïnvloedingscampagne. En juist nu er nog geen acute dreiging of ramp is. Voorbereiden doen we niet vanuit angst, maar zodat onze samenleving goed geïnformeerd keuzes kan maken.

In dit plan van aanpak staat beschreven hoe gemeente Haarlemmermeer deze nieuwe opgave oppakt. Tevens gaat het college in op twee moties die de raad recent heeft aangenomen: de motie 'Blackout bestedig Haarlemmermeer' van 12 juni 2025 en de motie 'Noodsteun dichtbij huis' van 3 juli 2025.

1.1 Context en aanleiding

Een solide, weerbare maatschappij kan schokken aan – ongeacht wat er op ons afkomt. Het is een maatschappij waarin overheid, publieke en private partners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en inwoners zoveel mogelijk voorbereid zijn op maatschappelijke ontwrichting en het vermogen hebben deze te weerstaan, op te vangen en ervan te herstellen.[1] Niet alleen bij hybride aanvallen of een militair conflict, maar ook bij andere crises, zoals grootschalige overstromingen, een pandemie of langdurige uitval van vitale processen. Hybride dreigingen zijn dreigingen waarin een mix van activiteiten en instrumenten samenkomen.
We moeten kunnen omgaan met een combinatie van langdurige uitval, schaarste en verstoring. Door ons weerbaar te maken, kunnen we dat aan. Met bedrijven die voorbereid zijn, met een samenleving die makkelijker in crisissituaties een nieuw evenwicht vindt en met mensen die (samen) veerkracht tonen mocht de dreiging zich daadwerkelijk manifesteren.[2]

De dreiging tegen Nederland neemt toe. Cyberaanvallen, sabotage vanuit het buitenland of een grootschalige storing hebben veel impact. Bijvoorbeeld: treinen rijden niet, mensen kunnen niet pinnen, ziekenhuizen moeten draaien op noodvoorziening en eten bederft omdat koelingen niet meer werken.
Daar komen andere ontwikkelingen bij, zoals toenemende polarisatie, een ander politiek klimaat en een toegenomen bereidheid tot demonstreren en vergaand activisme.
Dit alles kan weer een verhoogde kans op maatschappelijke onrust tot gevolg hebben.

Zowel op internationaal, landelijk, regionaal als lokaal niveau krijgt de samenleving met deze ontwikkelingen en de voorbereiding hierop te maken.

1.2 Landelijke aanpak

Er gebeurt al veel op dit vlak op landelijk niveau. De komende maanden wordt de weerbaarheidsopgave door het Rijk in samenwerking met decentrale overheden en maatschappelijke partijen concreet gemaakt: hoe kan iedereen bijdragen aan het realiseren van de weerbaarheidsopgave waar we als Nederland voor staan?

Onder andere risicocommunicatie vanuit de overheid over dreigingen, wat de overheid hieraan doet en over de mogelijke impact op onze manier van leven, dragen hieraan bij. Het is voor het eerst sinds bijna 30 jaar dat de Rijksoverheid over deze weerbaarheidsvraagstukken nadenkt en inwoners actief gaat informeren over de dreiging en de noodzaak tot het nemen van maatregelen. Het scenario dat daarbij centraal staat is het scenario dat er meer dan 72 uur stroomuitval is.

[1] Kamerstuk 30 821 nr. 205, Eindrapport 'Weerbaarheid becijferd' van RAND Europe, Ministerie van Justitie en Veiligheid
[2] Brief aan Tweede Kamer, 6 december 2024, www.nctv.nl/documenten/brieven/2024/12/06/kamerbrief-weerbaarheid-tegen-militaire-en-hybride-dreigingen

Ook het creëren van zogenoemde noodsteunpunten is een groot onderdeel van de landelijke aanpak. Noodsteunpunten zijn lokale, laagdrempelige informatie- en coördinatiepunten die tijdens grootschalige crisis worden ingericht. De noodsteunpunten worden gepositioneerd als een essentieel onderdeel van de Nederlandse crisisrespons en gemeenschapsveerkracht. Het worden fysieke steunpunten in de wijk of buurt, die tijdens crisissituaties fungeren als brug tussen de bevolking, reguliere hulpdiensten en lokale netwerken. In de koude fase (normale omstandigheden) biedt het een ontmoetingsplek die sociale cohesie en weerbaarheid versterkt; in de warme fase (crisis) transformeert het tot een operationeel noodsteunpunt.
Veiligheidsregio's en gemeenten ontwikkelen samen een integrale aanpak die moet leiden tot een landelijk dekkend netwerk van noodsteunpunten. Dit najaar is een integraal voorstel gereed voor de minimale functionaliteiten van noodsteunpunten. Onderdeel van het voorstel is ook een gefaseerde aanpak met regionale pilots en een landelijk project ten behoeve van de ontwikkeling van een landelijk dekkend netwerk van noodsteunpunten.
Vooralsnog is de denkrichting dat noodsteunpunten een aantal functies hebben: informatie, drinkwater, eerste hulp, noodvoorraden, het kunnen doen van alarmeringen en een ontmoetingsplek voor netwerkvorming en versterking van samenredzaamheid. Zowel brandweerkazernes als wijk- en buurthuizen zullen ingericht worden als noodsteunpunt. De financiering hiervan komt van het Rijk.

Effectieve ondersteuning van inwoners begint echter al vóórafgaand aan de crisis – in de manier waarop inwoners worden voorbereid, betrokken en ondersteund om zichzelf en elkaar te helpen. Voor veel mensen is het een geruststellende gedachte dat er een vangnet is, maar nog krachtiger is het idee dat zij daar zelf deel van kunnen uitmaken. Inwoners willen niet alleen geholpen worden als het misgaat – zij willen vooraf betrokken zijn bij hoe hun gemeenschap omgaat met mogelijke risico's. Die betrokkenheid vergroot niet alleen de praktische voorbereiding, maar versterkt ook het gevoel van grip en verbondenheid. Het draagt bij aan de psychologische veerkracht van een gemeenschap. In veel kernen en buurten bestaan al initiatieven die ingezet kunnen worden in crisistijd – buurtapps, vrijwilligersgroepen, sociale wijkteams, religieuze organisaties of sportverenigingen. Het benutten van deze bestaande sociale infrastructuur vergroot de effectiviteit van noodhulp aanzienlijk. De kracht van de noodsteunpunten ligt in de combinatie van lokale verankering, bottom-up veerkracht, professionele ondersteuning en centrale coördinatie.

De lokale uitwerking van 'verhoging van lokale veerkracht en samenredzaamheid' is onlosmakelijk verbonden met deze landelijke ontwikkelingen en zal hierop moeten aansluiten.

1.3 Regionale aanpak

Regionaal programma 'Maatschappelijke Weerbaarheid'
De Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) heeft naar aanleiding van de landelijke ontwikkelingen in 2024 een verkenning uitgevoerd naar maatschappelijke veerkracht en weerbaarheid, bestaande uit een literatuuronderzoek en het ophalen van de best practices van andere veiligheidsregio's. Deze verkenning is gepresenteerd aan de burgemeesters in Kennemerland. Mede daardoor is op 9 juli 2025 in de Bestuurscommissie Openbare Veiligheid van de VRK besloten tot de start van het regionale programma 'Maatschappelijke Weerbaarheid'. Het regionale programma kent vijf programmalijnen en vijf doelen/resultaten (zie infographic hierna). De raad is hierover bij brief van 30 september 2025 (kenmerk XS-25091509.1335) geïnformeerd.

Het hoofddoel van het programma is om de sociale cohesie te versterken, de risicoperceptie te vergroten en inwoners te faciliteren in het opdoen van kennis over handelingsperspectieven, zodat de samenleving als geheel beter in staat is om met crises en dreigingen om te gaan en ervan te herstellen. Daarbij geldt: een weerbare samenleving is alleen mogelijk als ook gemeenten, brandweer, GGD/GHOR, Bevolkingszorg, crisisbeheersing VRK, vitale partners en zorginstellingen zélf goed voorbereid zijn. Het regionale programma zet daarom expliciet in op het versterken van de paraatheid, crisisorganisatie en continuïteit van deze organisaties. Door te investeren in beide sporen – maatschappelijk én organisatorisch – ontstaat een veerkrachtige regio waarin inwoners en instituties elkaar versterken bij het omgaan met verstoringen. De inzet op het regionale weerbaarheidsdossier sluit aan bij de ambitie van de Veiligheidsregio Kennemerland om te 'participeren in de netwerksamenleving, en samen te werken met inwoners en organisaties aan een Veilig Kennemerland' (bron: Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing 2023-2026, Verbinden en Versterken, Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Kennemerland).

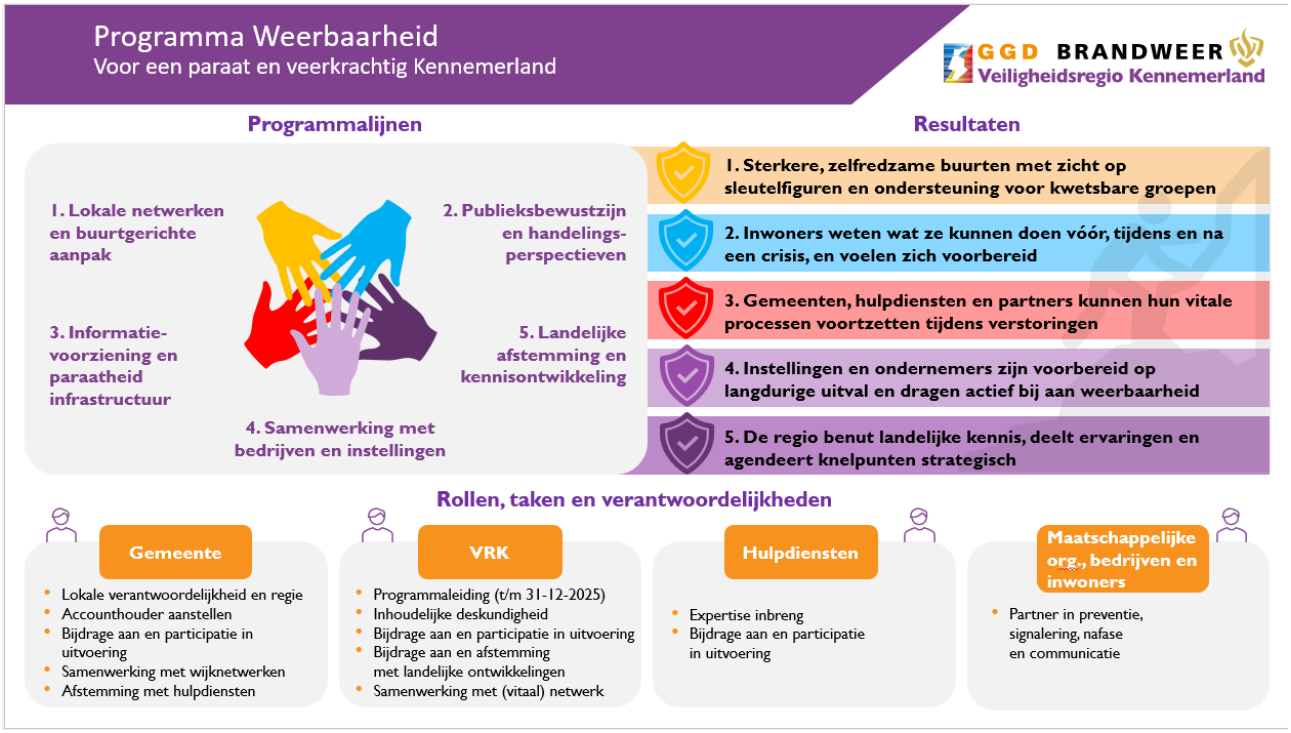

Infographic regionaal programma Weerbaarheid

Deelplan Bevolkingszorg
Bevolkingszorg is een onderdeel van de uitvoering van maatregelen tijdens crisisomstandigheden. Het huidige deelplan Bevolkingszorg NW3 heeft als één van de uitgangspunten dat zoveel mogelijk wordt uitgegaan van zelfredzaamheid en voor wat betreft de verminderd-zelfredzamen zoveel mogelijk van improvisatie. Voor slechts een klein deel wordt uitgegaan van voorbereide hulp. In het kader van de huidige maatschappelijke context en de ontwikkelingen op het gebied van veerkracht en weerbaarheid zal bezien moeten worden of dit uitgangspunt nog geheel in balans is. De 'uitwerking verhoging lokale samenredzaamheid en veerkracht' en Bevolkingszorg Kennemerland zullen op elkaar afgestemd moeten zijn.

Schiphol
Voor het gebied van de luchthaven Schiphol geldt het Crisisbestrijdingsplan Schiphol (CBP-S) van de Veiligheidsregio Kennemerland. In het crisisbestrijdingsplan is de hoofdstructuur van de crisisorganisatie beschreven en het bevat een uitwerking van de scenario's die zich kunnen voordoen. De komende maanden zal in BPVS-verband (Beveiliging en Publieke Veiligheid Schiphol), samen met de stuurgroep CBP-S, aandacht zijn voor het doorontwikkelen van scenario's in het kader van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht.

1.4 Lokale aanpak Haarlemmermeer

Veldbezoeken
In april 2025 is gestart met zogenoemde veldbezoeken aan onze kernen en wijken, waarbij de collegeleden met inwoners, ondernemers en dorps- en wijkraden in gesprek gaan over weerbaarheid. Aan de hand van de gesprekstool van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), waarbij op kaartjes een noodscenario wordt toegelicht, bespreken we vragen als: wat kunt u zelf doen bij een noodsituatie, welke risico's zijn er in onze omgeving, wat kunt u verwachten van de overheid, hoe kunt u elkaar helpen als buren en welke ideeën, vragen of dilemma's heeft u? Ook vragen we tijdens de veldbezoeken wat logische locaties zijn voor eventuele lokale noodsteunpunten. Naar verwachtingen zijn in februari 2026 alle kernen en wijken in Haarlemmermeer bezocht.
Vooruitlopend op de landelijke communicatiecampagne vragen wij tijdens de veldbezoeken of er belangstellenden zijn die een zogenoemd 'buurtplan' met elkaar willen maken over wat te doen bij een grote ontwrichting of crisis. In een buurtplan nemen buurtbewoners met elkaar op wie hulp zou kunnen verlenen en wie juist hulp van buurtbewoners kan gebruiken, als de overheidshulp langer op zich laat wachten. Voor het buurtplan maken we gebruik van een voorbeeld-plan uit het aardbevingsgebied in Groningen. We laten de buurtplannen bottom-up ontstaan. Dorpsraad Burgerveen is inmiddels met een buurtplan bezig. Ons streven is om in zoveel mogelijk wijken inwoners samen tot een buurtplan te laten komen, eventueel met hulp van de gemeente.

Bedrijfscontinuïteit
De eigen bedrijfscontinuïteit van de gemeente zal ook verhoogd moeten worden. Dit betreft een apart deelproject binnen het programma 'Samenredzaamheid en Lokale veerkracht'. Er is een Beleidsplan Business Continuity Management (BCM) opgesteld en een ART opgericht (Ambtelijk Respons Team) onder leiding van de directeur Bedrijfsvoering. Het 'Crisisplan bedrijfsvoering gemeente Haarlemmermeer' is opgesteld. Dit crisisplan geeft inzicht in de structuur van de (interne) crisisorganisatie en de samenwerking in de aanpak van een (dreigende) noodsituatie op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering. Ook zijn de kritische bedrijfsprocessen in beeld gebracht. Ten behoeve van het opleiden, trainen en oefenen van de (interne) crisisorganisatie is een plan opgesteld, waarvan de uitvoering ook is gestart. De komende maanden zal verder gewerkt worden om specifieke kritische bedrijfsprocessen beter te beschermen tegen discontinuïteit, bijvoorbeeld door 'plannen B' (noodprocedures) te ontwikkelen.

Motie Blackout Bestendig Haarlemmermeer
Op 12 juni 2025 heeft de raad de motie '*Blackout Bestendig Haarlemmermeer*' aangenomen. In deze motie draagt de raad het college op om een plan van aanpak aan de raad voor te leggen met als onderwerp langdurige stroom- en internetblackouts, met daarin onder meer opgenomen de volgende punten:

- Hoe om te gaan met de risico's, vooral in de digitale mainport-regio zoals rondom Schiphol, waar kritieke infrastructuur, datacenters en logistiek afhankelijk zijn van continue stroomtoevoer;
- De kritieke systemen en de impact in te kaart te brengen;
- De juridische aspecten mee te nemen bij noodmaatregelen, zoals het tijdelijk inzetten van gemeentelijke bevoegdheden, noodopvang of privacybeperkingen bij crisiscommunicatie;
- De communicatie met de inwoners en ondernemers in kaart te brengen;
- Op te nemen hoe de hulpdiensten in staat worden gesteld om hun werk preventief, operationeel en correctief te doen zodat de veiligheid van inwoners, ondernemers en bezoekers aan onze gemeente op niveau blijft;
- Hoe onze inwoners en ondernemers hierover vooraf van op de hoogte worden gesteld;
- Aansluiting voor het plan van aanpak te zoeken bij andere gemeenten en de landelijke overheid;
- De raad jaarlijks te informeren over eventueel geactualiseerde analyses en risico's.

Motie Noodsteun dichtbij huis
Op 3 juli 2025 is de motie '*Noodsteun dichtbij huis*' aangenomen door de gemeenteraad. In deze motie verzocht de raad het college om in het vierde kwartaal van 2025 een plan van aanpak aan de raad voor te leggen omtrent de dorpshuizen en wijkcentra en hun rol als noodsteunpunten. Het college is verzocht:

- De dorpshuizen en wijkcentra aan te wijzen als noodsteunpunten;
- Te bepalen wat de minimale eisen zijn voor een basisvoorzieningenpakket per noodsteunpunt;
- De noodsteunpunten te voorzien van een basispakket aan voorzieningen (bijvoorbeeld noodradio, EHBO=koffer, waterzuiveringssysteem etc) ter ondersteuning van inwoners bij uitval van vitale voorzieningen of andere calamiteiten;
- Een meterkastkaart of ander eenvoudig instructiekaartje te ontwikkelen en huis-aan-huis te verspreiden;
- De kosten van € 100.000 te verwerken in de begroting.

Voorliggende plan van aanpak geeft uitvoering aan de moties en plaatst die in de bredere context van de landelijke en regionale ontwikkelingen (zie verder hoofdstuk 3).

2. Doelen, doelgroep en uitwerking

2.1 Doelen

Het uiteindelijke doel van de aanpak 'verhogen lokale veerkracht en samenredzaamheid' is tweeledig en als volgt:

- *Haarlemmermeerders bereiden zich voor zodat ze zichzelf 72 uur thuis kunnen redden als dagelijkse voorzieningen uitvallen. Hieronder valt ook het verhogen van de eigen bedrijfscontinuïteit van de gemeente;*
- *De lokale samenleving in Haarlemmermeer in tijden van crises kunnen bereiken en voorafgaand hieraan de samenleving bewustmaken van het belang van eigen veerkracht* en *samenredzaamheid en adviseren over eigen mogelijkheden hierbij.*

De subdoelen van de aanpak zijn als volgt:

- Weten: meer inwoners en ondernemers weten dat beschikbaarheid van alledaagse voorzieningen zoals elektriciteit, water of levensmiddelen niet gegarandeerd zijn;
- Vinden: inwoners en ondernemers vinden het vanzelfsprekend dat zij ook zelf verantwoordelijk zijn voor het nemen van maatregelen om voorbereid te zijn op bijvoorbeeld langdurige uitval;
- Doen: inwoners en ondernemers ondernemen de geadviseerde acties om voorbereid te zijn op langdurige uitval: ze stellen een noodpakket samen, maken een noodplan en praten erover met hun omgeving.

2.2 Doelgroep

De doelgroep van de aanpak om de lokale veerkracht en samenredzaamheid te verhogen, is breed. Het Rijk hanteert een zogenoemde 'whole-of-society-aanpak', waarbij zoveel mogelijk organisaties en maatschappelijke netwerken worden benut en geactiveerd om mensen te bereiken. Daarom zet het hele college zich in voor deze aanpak.

De doelgroep bestaat (niet-limitatief) uit:

- Inwoners;
- Wijk- en dorpsraden;
- Ondernemers en bedrijven;
- Maatschappelijke instellingen, o.a. stichting Maatvast;
- Overige organisaties;
- Betrokken (overheids)partners;
- Gemeentelijke organisatie.

Wat we vragen is voor alle subdoelgroepen gelijk ('denk vooruit, bereid je voor'). De wijze waarop iedereen in Haarlemmermeer wordt bereikt, verschilt natuurlijk wel. Voor een aantal doelgroepen is extra aandacht, met name voor verminderd-zelfredzamen en jongeren (18-27 jaar). Ook in de communicatie van het Rijk krijgen deze subgroepen extra aandacht.

Weerbare gemeenschappen ontstaan niet vanzelf. Ze groeien door samenwerking, gedeelde verantwoordelijkheid en wederzijds vertrouwen tussen overheid, maatschappelijke organisaties en inwoners. Inwoners voelen zich sterker wanneer zij niet afhankelijk zijn van 'hulp van buitenaf', maar samen met hun buren en lokale organisaties voorbereid zijn op wat kan komen. Daarom staat een participatieve aanpak mét en vóór de genoemde doelgroepen centraal.

2.3 Uitwerking

Om de doelen te bereiken, zullen we een aantal stappen zetten die hieronder worden geschreven. Daarbij gelden twee kanttekeningen.
Ten eerste geldt dat de landelijke en regionale ontwikkelingen, zoals hiervoor beschreven, van directe invloed zijn op het verloop, tempo en intensiteit van ons lokale programma. Er moeten vooral landelijk nog veel keuzes gemaakt worden. Ook is niet vooraf een blauwdruk te geven hoe in elke kern of wijk zelfredzaamheid en samenredzaamheid gestimuleerd kunnen worden. Het gaat om 'bottom-up' veerkracht stimuleren. Hier is in Nederland nog weinig ervaring mee. Wij leren dus gaandeweg wat werkt en wat niet werkt.

Ten tweede geldt er een rolverdeling tussen wat gemeenten doen op het onderwerp veerkracht en samenredzaamheid en wat veiligheidsregio's doen. Kort gezegd gaan gemeenten over het stimuleren van maatschappelijke weerbaarheid in kernen en wijken en veiligheidsregio's over het in beeld brengen van risico's, het doen van risico- en crisiscommunicatie en het versterken van de paraatheid en capaciteit van de crisisstructuur.

Dat gezegd hebbende, hanteren we de volgende hoofdlijnen:

2.3.1 Stap 1: voortzetten veldbezoeken aan kernen en wijken

Alle 31 kernen (en in de grote kernen ook de verschillende wijken) worden stuk voor stuk bezocht door de burgemeester en de wethouders. Zoals hiervoor beschreven is het doel o.a. om buurtbewoners te informeren en enthousiast te krijgen om samen een buurtplan te maken. Dit zorgt in de voorbereiding al voor stevigere onderlinge structuren.
Bepaald zal moeten worden wat de inzet van de gemeente is als buurtbewoners geen urgentie zien om een buurtplan te maken. We wachten hiervoor de ontwikkelingen bij het Rijk, de VNG en andere gemeenten af, om zo niet zelf het wiel uit te hoeven vinden.

2.3.2 Stap 2: In kaart brengen buurtnetwerken en hoe die te bereiken/activeren

Een netwerk van betrokken inwoners, ondernemers en andere partijen is noodzakelijk om in daadwerkelijke crisisomstandigheden invulling te geven en bij te dragen aan de samenredzaamheid en veerkracht. Dit is het hart van de 'whole-of-society-aanpak', waarbij er een collectieve aanpak ontstaat van publieke en private partijen. Daartoe is het noodzakelijk om eerst in kaart te brengen uit welke partijen het netwerk bestaat en deze partijen vooraf te betrekken. Vervolgens moet in afstemming met deze partijen in kaart worden gebracht hoe dit netwerk het beste geactiveerd kan worden en/of hoe dit netwerk zichzelf kan activeren, rekening houdend met mogelijke omstandigheden waarbij de reguliere infrastructuur voor communicatie (gedeeltelijk) niet functioneert. Het samen opstellen van een buurtplan kan hierbij helpen of om bijvoorbeeld ondernemers te vragen samen een plan van aanpak op te stellen. Ook afspraken maken over de functie van de noodsteunpunten en hoe deze benut kunnen worden door de buurtnetwerken, helpt hierbij.

2.3.3 Stap 3: In kaart brengen verminderd-zelfredzamen

Voor verminderd-zelfredzamen die niet woonachtig zijn in een zorginstelling, geldt dat zij in grotere mate afhankelijk zijn van (zelf)redzame mensen en van hulp vanuit de overheid. Om in kaart te brengen welke minimale voorbereide hulp noodzakelijk is voor de groep verminderd-zelfredzamen, is het noodzakelijk om eerst in kaart te brengen uit welke subgroepen de groep verminderd-zelfredzamen bestaat, hoeveel mensen dit betreft en welke hulpvraag verwacht kan worden. Daarbij geldt de belangrijke kanttekening dat vooraf kan worden gesteld dat in bepaalde extreme omstandigheden niet gegarandeerd kan worden dat aan iedereen van deze doelgroep de gevraagde hulp kan worden geboden.

2.3.4 Stap 4: Risicocommunicatie/bewustwordingscampagne/advisering

Aansluitend bij de bewustwordingscampagne van de rijksoverheid wordt in deze stap lokaal een meer gerichte en concrete campagne opgezet en uitgevoerd om mensen bewust te maken van de dreiging en risico's en tevens om adviezen te geven over wat mensen zelf in de voorbereiding op en tijdens crisisomstandigheden kunnen doen om samenredzamer en veerkrachtiger te worden. Dit zal in nauwe samenwerking moeten met de Veiligheidsregio Kennemerland vanuit de rol/taak van de veiligheidsregio op het gebied van risico- en crisiscommunicatie. Om regionaal eenduidigheid te waarborgen is het wenselijk om dit ook in afstemming te doen met de andere acht gemeenten binnen Kennemerland.

2.3.5 Stap 5: Uitwerken mogelijke maatregelen verhogen eigen veerkracht (bedrijfscontinuïteit)

Binnen de eigen gemeentelijke organisatie is reeds een beleidsplan Business Continuity Management (BCM) opgesteld en een Ambtelijk Respons team (ART) opgezet om in geval van verstoringen de bedrijfscontinuïteit zoveel mogelijk te waarborgen. In het licht van de genoemde nieuwe ontwikkelingen, zal met een breder perspectief gekeken moeten worden naar de eigen bedrijfscontinuïteit en het verhogen van de veerkracht van de eigen organisatie. Het uitwerken van mogelijke maatregelen om de eigen bedrijfscontinuïteit te verhogen, zal in nauwe samenhang moeten gebeuren met het Beleidsplan BCM en het ART. In beeld zal worden gebracht wat de impact is van 72 uur stroomuitval op de gemeentelijke processen en dienstverlening én op de democratische processen (B&W- en raadsvergaderingen).

3. Reactie op moties

In dit hoofdstuk reageren wij specifiek op de twee moties die de raad heeft aangenomen.

3.1 Motie ‘Blackout Bestendig Haarlemmermeer’

Deze motie gaat over langdurige stroom- en internetblackouts. Het omgaan met langdurige stroom- en internetuitval is voor een groot deel een bovenlokale opgave. De risico’s, effecten en crisisbeheersing bij zo’n landurgie uitval overstijgen al snel de gemeentegrens en vaak zelfs de regiogrens.
Het in kaart brengen van risico’s, effecten en bijbehorende crisisbeheersing is onderdeel van de taakstelling van Veiligheidsregio Kennemerland. Op het regionaal risicoprofiel zijn het Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing en het Crisisplan Veiligheidsregio Kennemerland gebaseerd, met Multidisciplinaire Scenariokaarten.
In deze crisisplannen zijn onder andere de uitval van elektriciteit, ICT/Telecom en 112 opgenomen, evenals de effecten hiervan en de wijze van crisisbeheersing.
Op landelijk niveau zijn de volgende openbare bronnen beschikbaar: de Rijksbrede Risico analyse Nationale Veiligheid, Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie, het Dreigingsbeeld Statelijke Actoren en het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland.

Van kortdurende uitval naar langdurige uitval
Op dit moment zijn de scenario’s en de crisisbeheersing van de veiligheidsregio vooral gebaseerd op meer kortdurende uitval. Daarbij wordt met name gericht op inzet van de crisisorganisatie en bereikbaarheid van hulpdiensten. De (keten)effecten van uitval zijn in het algemeen in kaart gebracht, maar niet specifiek en concreet voor de in onze gemeente/regio aanwezige kritieke systemen, bedrijfsprocessen en infrastructuur en hoe om te gaan met deze (keten)effecten.
Door de Veiligheidsregio Kennemerland moeten, in afstemming met ons en andere gemeenten/partners, de aanvullende risico’s in kaart worden gebracht bij een langdurige uitval (72 uur en langer). Daarbij zullen ook concreet de in onze gemeente/regio aanwezige kritieke systemen en ketenafhankelijkheid in kaart moeten worden gebracht. Evenals de (cascade)effecten van langdurige uitval van deze systemen en de (effecten van) schaarse middelen. Vervolgens moet hierbij de (gewenste) handelswijze worden beschreven van de betreffende bedrijven zelf, de overheid en onze inwoners. Wij gaan hierover afspraken maken met de Veiligheidsregio Kennemerland, in afstemming met andere gemeenten in de regio.

Wet weerbaarheid kritieke entiteiten
Momenteel wordt landelijke wetgeving voorbereid, die bepaalde essentiële organisaties verplicht om een eigen risicobeoordeling uit te voeren ten aanzien van alle relevante dreigingen die hun dienstverlening kunnen verstoren (Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, hierna Wwke). Een essentiële dienst is een dienst die van cruciaal belang is voor de instandhouding van vitale maatschappelijke functies, economische activiteiten, de volksgezondheid en openbare veiligheid of het milieu. Het doel is om potentiële dreigingen, kwetsbaarheden en gevaren die tot een incident kunnen leiden, in kaart te brengen en om in te schatten hoe groot de impact van een incident is op de essentiële dienstverlening. De wet is onder andere van toepassing op banken, drinkwaterbedrijven, afvalbedrijven, vervoersbedrijven (lucht, spoor, water, weg en openbaar vervoer), energiebedrijven, de gezondheidszorg en de levenmiddelensector. Voor kritieke entiteiten geldt op grond van artikel 15, eerste lid, Wwke de verplichting om passende en evenredige technische, beveiligings- en organisatorische maatregelen te nemen om voor hun weerbaarheid te zorgen. Deze verplichting wordt de zorgplicht genoemd. Voor deze wet zal de minister van Justitie en Veiligheid coördinerende taken en bevoegdheden krijgen.

Huidige crisisplanvorming veiligheidsregio Kennemerland
Bij een meer kortdurende uitval van elektriciteit, ict/telecom en het alarmnummer 112 is onder andere het volgende in de regionale crisisplanvorming beschreven:

- De autonomietijd van het telecomnetwerk bij een stroomstoring is circa twee uur door gebruikmaking van accu’s bij de basisstations. Na twee uur wordt getracht een paraplunetwerk in de lucht te houden met de grotere basisstations door middel van noodstroomvoorzieningen. Dit heeft invloed op de capaciteit en kwaliteit van het netwerk;
- Bij stroomstoring is er dus beperkte tijd (30 minuten – twee uur) om inwoners in het getroffen gebied te bereiken;

- De autonomietijd van C2000 (het communicatiesysteem voor de hulpdiensten) is minimaal drie uur. Bij een langdurige verstoring kan, in beperkte mate, een beroep worden gedaan op een noodstroomaggregaat of kan er een beroep gedaan worden op mobiele C2000-zendmasten;
- Inzet van alternatieve 112-processen is gemandateerd aan de politie. Dat maakt de politie leidend in de communicatie over de alternatieven. De veiligheidsregio ondersteunt de communicatie van de politie;
- Zowel Schiphol als Tata Steel beschikken over een eigen intern telefoonnetwerk waarop noodmeldingen worden doorgegeven aan de interne alarmcentrale. Deze kunnen desnoods via C2000 contact opnemen met de Meldkamer Noord-Holland;
- De overheid zelf kan de NoodCommunicatieVoorziening (NCV) gebruiken. Deze werkt alleen als een betreffend pand nog beschikt over een (nood)stroomvoorziening met voldoende diesel;
- Preventieve kazernering van (vrijwillige)brandweer- en ambulanceposten kan worden overwogen. Er zal worden afgestemd over extra politie-eenheden op straat en ook andere diensten met C2000 om actief zichtbaar op straat aanwezig te zijn, zoals reddingsbrigades, KNRM op zomerse dagen voor op het strand, boa's en de Koninklijke Marechaussee;
- Er kunnen volgens de huidige plannen voor uitval van 112 fysieke noodmeldpunten worden ingericht voor het doen van noodmeldingen en mogelijk als informatiepunt voor de burger:
    - De noodmeldpunten zijn conform de landelijke communicatie op de politiebureaus, brandweerposten en ziekenhuizen in de regio. Het kan zijn dat inwoners ook voor hun hulpverzoek naar huisartsen gaan, dit zijn geen 'officiële' locaties;
    - Bij ieder noodmeldpunt is een functionaris aanwezig in het bezit van C2000 randapparatuur om meldingen aan te nemen (conform aannameformulier 'noodmeldpunt') en door te geven aan Meldkamer Noord-Holland.

In samenwerking met de Veiligheidsregio Kennemerland en andere gemeenten zullen alternatieve wijzen van communicatie in situaties met langdurige uitval verder beschreven moeten worden. Ook moet in kaart worden gebracht wat als boodschap naar inwoners, ondernemers en bezoekers aan onze gemeente wordt gecommuniceerd, met de beperkte middelen die er dan zijn. Voor de situatie van grootschalige en langdurige uitval zal daarbij aan verwachtingsmanagement moeten worden gedaan.

Noodbevoegdheden en noodwetgeving
In situaties met langdurige uitval kunnen lokaal noodbevoegdheden en noodwetgeving ingezet worden, zoals een noodverordening, als dat nodig is ten behoeve van de veiligheid en om wanordelijkheden te voorkomen of te beheersen. Indien sprake is van een landelijke uitval, waarbij een landelijke noodsituatie ontstaat, kan, op basis van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden, de beperkte of algemene noodtoestand worden afgekondigd.
Na afkondiging van de beperkte of algemene noodtoestand kan de overheid slagvaardiger handelen, zonder voor een beslissing eerst toestemming te hoeven vragen aan een parlement of gemeenteraad, of overleg met inwoners te moeten voeren. Hierbij kan ook afgeweken worden van grondrechten.
De specifieke juridische aspecten bij inzet van noodmaatregelen in situaties met langdurige uitval van elektriciteit en ict/telecom moeten nog uitgewerkt worden in samenwerking met andere gemeenten.

Samenvattend
- Wij maken afspraken met de Veiligheidsregio Kennemerland om ten aanzien van de crisisbeheersing de aanvullende scenario's in kaart te brengen van langdurige uitval van kritieke systemen;
- Het in kaart brengen van de risico's op uitval van kritieke dienstverlening wordt een wettelijke verplichting voor bedrijven en organisatie die vallen onder de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten;
- De huidige planvorming voor meer kortdurende uitval zal worden uitgebreid met alternatieve wijzen van communicatie, inclusief de communicatieboodschap aan inwoners en ondernemers.

3.2 Motie 'Noodsteun dichtbij huis'

Deze motie gaat over de rol van dorpshuizen en wijkcentra als noodsteunpunten. Het beheer van de meeste dorpshuizen, wijkcentra en jongerencentra wordt via stichting Maatvast geregeld. In overleg met Maatvast zullen drie dorpshuizen (één in het noorden van de gemeente, één in het midden en één in zuiden) bij wijze van pilot ingericht worden met basisvoorzieningen. Het gaat om basisvoorzieningen waarvan het Rijk adviseert om ze thuis in het noodpakket te hebben. De basisvoorzieningen waar het om gaat zijn: noodradio, waterzuiveringspompen van 3.000 liter, EHBO-artikelen, reddingsdekens/folies en bouwlampen/verlichting. Wij voegen daar portofoonsets aan toe (6 km bereik).

Zodra het Rijk en/of de VNG verder zijn in het uitdenken van de noodsteunpunten, zullen wij verder invulling geven aan de inrichting van de noodsteunpunten (functionaliteiten, voorzieningen en bemensing). Van belang zijn immers ook een goede energievoorziening (aggregaat/noodstroom), noodcommunicatie met de brandweerkazernes (112-meldingen) en het inrichten van een informatiepunt voor inwoners en ondernemers.
Wij ontwikkelen ondertussen samen met de Veiligheidsregio Kennemerland een zogenoemde meterkastkaart. Op de meterkastkaart staat informatie voor inwoners voor het geval de stroom langdurig is uitgevallen en informatie niet via internet is op te zoeken. Er staat op waar informatie vandaan komt (NL-Alert en noodradio) en er staat informatie op over 'wat te doen als'. Deze kaart zal huis-aan-huis in Haarlemmermeer worden verspreid ná de start van de landelijke campagne genaamd 'Denk vooruit'. Dit zal in januari/februari 2026 zijn.
De kosten voor de uitvoering van deze motie zullen conform de motie in de Programmabegroting 2026-2030 worden opgenomen (€ 100.000).

4. Vervolg

Haarlemmermeer veerkrachtiger maken en houden is een meerjarige opgave, die de komende maanden en jaren aandacht, capaciteit en middelen vraagt. De raad wordt elk half jaar via een brief aan de raad geïnformeerd over de voortgang. De eerste brief aan de raad wordt in april 2026 verzonden.

Gemeente
Haarlemmermeer
denkt vooruit
Wat jij vandaag doet, maakt ons morgen sterker. Kijk op denkvooruit.nl
Denk
vooruit